

PESMI

Lojze Krakar

SONET

Moj up morda ni večji od kresnice
in moja pesem je bridkejša od himne
viharja, ko za nage in brezimne
po gošči časa iščem hrast resnice.

A iščem ga zato, ker tli počasi.
tako počasi kakor v pesmi stih
ali kot v mrzlih celicah menihi.
od žgoče vere src ognjenolasi.

Ko pa se celica kot peč razgreje,
ko pesem v knjigi začne krvaveti,
ko hrast se iztrga iz tal in v svet odrjove.

je zmeraj vsaj za hip ljudem topleje.
kot angel božji bi prišel jim sneti
kamen strahu z vratu in s src okove.

MISLIM

Mislím tiho
kakor vonj:

tudi vonj
ima vohune.

pojem skrit
kot v zemlji črv:

moji bralci
so mrličí,

sanje ubijam
že v zibeli:

vsak denar
je iz kovine,

in moj dan
je iz železa:

rjast krik
prihaja iz prsi.

SIRENE

Kakor opilki iz nebeške zlatarne
se lesketajo na vodi in v zraku
kapljice sončnega slapa, ki pada
v julijski poldan. Sinje se maje
veliki zvon nad prostranstvom in vabi
moje sirene k obedu, podobnem
skledi najsončnejših misli. Za mizo
sedamo nagi in strah nas je edino
misli, da pride... Bog ve, kdaj pride,
toda vsi vemo, da pride in sede
nekega dne k naši radosti tudi
tista že zdavnaj izgnana sirena,
ki ima črne plavuti, podobne
morju v viharju. Nočemo imeti
sestre, podobne vranu, smo rekli
in jo izgnali s kamni puščave
v smrtni vihar. Toda bolj ko je daleč
dan kamenjanja, bliže prihaja
tuljenje volka. Vsak dan rotimo
svoje sosede, naj nam povejo,
da so jo videle umreti, a one
vejo le to, da so videle morje,
ki jo je neki dan v špilji za skalo
hranilo z jutranjo peno. In vemo:
zrastla je, tistega dne, ko se vrne,
bomo začeli hlastno iskati
senco drevesa, da bi se oblekli,
naša vprašanja bodo zblaznela
v težki sopari molčanja, le drug dan
morje bo črno in mi bomo v jati
z ribami divje bežali pred smrtjo,
vendar z odtrganim trnkom v grlu.

NOČ

Noč je oslepela, njena roženica
je zогlenela kakor telesa
tistih, ki jih je morala sežigati
v ognjih grmad in pečeh zgodovine.
Ne vidi nas več in ne sliši, le voha še
kakor žival okrog voglov, kjer hodimo,
spremenjena v temo s kolobarjastimi naočniki
cestnih svetilk, vohunk naše žalosti.
To, kar živimo, prebira tipaje,
kakor mi tipaje živimo, kar moramo,
in kadar od jeze iztrga iz čitanke
našega življenja list s sončno pesmijo,
se zbudimo iz sanj in hlastno pogledamo
številko strani, do koder je prilistala.
In slišimo jo listati dalje, slišimo
padanje lista na list kakor padanje
gnezd v viharju, ali kot padanje
zvezd v avgustu, zamolklo padanje
naših korakov s kamna na kamen,
vse bolj navzdol, vse bolj naglo in ravno.

GOZD

Črn je od straha in smrti,
črn od noči, ko je moral
gristi človeške lobanje,
da ni bilo več prostora
v njegovih tihih globelih,
v črevesju njegovih potokov,
da v listnati duši njegovi
se zadnji ptič je izjokal.
Zdaj tečejo skozenj velike
umetne žile, v katere
poganja srce kakor krike
kri iz zasutih globeli,
zdaj s kamenjem izžene človeka,
ki drzne se vanj stopiti,
človeka, ki ga je videl
ljubiti in moriti.

JUTRO V PROVINCI

Kot kamenje težka so pljuča nadušnega mesteca.
To noč je spet spalo pod mostom v megli in nakašljalo
zvrhane ulice sivosti. In zdaj je pobožno pokleknilo
s svojimi hišami k jamam na glavni ulici,
da bi zmolilo molitev za sončno svitanje
in svoje zveličanje. Toda kako naj to mestece
pride v nebesa, ko vsi, ki žive tu, nenehoma
čakajo nanj, ki prihaja, s kamenjem ali z besedami,
kajti vse večje so jame, ki zevajo v praznih ulicah
ali v ljudeh. In čimbolj se ljudje tu ubijajo,
da bi zasuli s kostmi vsa ta žrela, ki volčje zavijajo,
s tem večjo pogoltnostjo zevajo jame, njih ustnice
pokajo od poželenja, od plašča in čepice mesteca
pa visi sajasta dlaka megle, kot bi se valjalo
v volčjem brlogu. Iz brloga zaudarja razdražena
lakota živih in mrtvih, enakih v tem jetičnem mestecu,
v jamah plodi se nov rod, spočet v votli pobožnosti,
ki mu zaukaže za pusta prešuštvo — in ubijanje
za domovino ob času vsesplošnega ropanja.
Gledam ga in molim za svitanje. Kajti v to jetično mestece
sonce le redko zaide, v teh sivih, zakašljanih ulicah
nikdar ne več, kdaj zablodiš. Zablodiš v pobožnost za vekomaj.

NOVEMBER

To je zdaj mesec prsti in utrujenih
zvezd, ki cvrčijo kot v dežju žerjavica
v votli večer.
Mesec, ko vsi, ki bili so prevarani,
praznijo predale z žoltimi sanjami,
da bi sežgali strah.
Ladje ne plovejo več, nad obalami
vonjajo s široko odprtimi nozdrvmi
ribiške hiše vihar.
Kot opletano z žičnimi ograjami
mesto ne gane se iz sebe, za žicami
dremlje siv pes, megla.
Nekdo, ki prihaja nasproti po pločniku,
nima ne rok ne oči in mi mislimo:
to je skrivnostni kurir,

ki se mudi mu k nekomu z napotnico
za neko težavno pot, še neizsekano
skozi to gosto noč.
Spominjam se obale in hiš gostiteljic
in miz, z njeno belo željo pogrnjenih,
in ladij, ki nosijo njeno ime.
Ni je, zaprl sem okna in polknice,
kakor žerjavica v dežju novembrskem
zvezde cvrče.

SREČANJE Z OČETOM PO TRIDESETIH LETIH

Ne, to ni res, ta večer je prežalosten,
da bi lahko bil podoben večnemu
molku teme, ne, midva se morava
še nekje srečati, oče, vsaj enkrat še,
saj si šel z doma tako nenadoma,
kot bi pobegnil v noč pred sovražniki,
vem le še to, da sem hotel te vprašati:
kaj pa potem, ko so grob zagrnili mi
in zaloputnili, kot zaloputnejo
vrata pred revežem, in slišal sem edino še
tvoje besede: sin, ne verjemi jim,
meni verjemi — midva se še srečava
in si porečeva: dober dan, bogdaj, sin,
oče, povej mi, kako je, kako naj bo
z mano, moj sin, je doma še vse prav tako
kakor takrat, je v tujini še prav tako
kakor takrat, da, oče, še prav tako
kakor takrat, le da včasih bojimo se
straha še bolj kot takrat in da upamo
z vedno bolj kratkimi dihi, da votlo je
zdaj za nas tudi veselje in nimamo
pravzaprav ničesar, na kar bi še čakali.
Je tam, kjer si ti, kaj drugače, so narodi
tudi tam črni in beli, si mislite
tudi pri vas kakor tu: naj k hudiču gre
vsak, ki bi hotel nas še kdaj osrečiti?

Mogoče je bil ta večer prežalosten,
oče pokojni, za najino srečanje.

DVAJSETA OBLETNICA

Po suhem grlu kot pomladne vode
klokočejo besede. Neustavljivo
nekdo razlaga prvi dan svobode,
a dan je siv in govorjenje sivo.

Še zmeraj niso se razpletle žice,
ki so opletle srca, tudi streli
poslednji razcefrali so le živce
in med ljudi zasekali vrzeli,

pogoltnil jih je strašni plaz veselja
in ker jih dolgo je hranila beda,
jim bil je kruh že vsaka dobra želja
in razodetje sleherna beseda.

Pregredo misel mislim ob besedah
govornika, da smel bi zakričati:
kdo je potem naprej še bdel v zasedah,
da mati bi lahko postala mati,

da bi vsi lačni smeli se najesti
in ne bi jim iz ust pulili žlice,
da ne bi več nihče imel na vesti
zatohlih smrti in bodeče žice,

da bi umazane pomladne vode
lahko izbruhale nekje to smetje,
se izsrebrile v mirni tok svobode
in nadojile na bregovih cvetje?

Spomladi 1965

VLADAR

Bilo je neznatno kot misel žuželkina
ali lišajevo seme, ko prvikrat
smo začutili, kako je potihoma
kapnilo v nas kakor mrzla drobtinica
belega jekla. Potem je potuhnjeno
tipalo dalje skoz nas, kot kobilice
vdrlo je v pesem, obžrlo v njej upanje

do okostnjaka in vse bolj postajalo
pojem za trajanje in naše in tukaj
kot žena in sosed. Zdaj plazi se kakor
samota viharja nad oceanom
in išče zeleno obljudenost, kamor
bi padlo in znova spočelo se v trnju
src svojih žrtev. O sad, namenjen
otrokom za hrano ali za božično
zrnje sinicam, o kralj oslepelega
sonca in zvezd brez svetlobe, ti strašni naš
bog s tisočerimi zapovedmi ubijanja,
vemo, zaman se umirajoč veselimo
tvoje agonije, ta hrup je le tuljenje
naših mrhovinarjev. Nekateri se rešujejo
v naročje svete Magdalene, drugi
umirajo na postajah opuščene železnice,
tretji pa trumoma kot zaobljubljeni
romajo z rožami, srečni in vdani ti
kakor v postelji, proti svetišču.

OTOK

Gol se je zleknil po morju,
bel kot mrtvaška lobanja,
slišal je mnoge izgnance,
kako se kolne in sanja,

zgažen od cokel jetniških
ne ve več, kako raste trava,
če iz njega še kdaj bi zraslo
drevo, bi cvetelo krvavo,

ker tisti, ki mora živeti
med kamenjem, s kamenjem ubija,
ker kamen, ki ubije, več nikdar
madeža s sebe ne izmije.

Gol se je zleknil po morju,
podoben velikemu hlebu
in ostri skalnati noži
štrlijo iz njega k nebu,

poslušam te skalnate nože,
brneče skoz burjo v oblake
in slišim jih peti o neki
pradavni gostiji divjakov,

po katerih je podedoval otok
rezilom podobne zenice
in glad mesojedih živali
in belino zobovja temnice.

Na krilih škržata prihajam
nanj ob sončnih godovih
in morje okoli se zdi mi
neskončni glad po svobodi.

SPOMIN

Tako je potem minilo.
Sad je padel na grivo
in zdrsnil v prepad, pokosili
so neko otožno njivo.

Ne glej v prepad, o veja.
Pozabi na pusto strnišče.
Glej, sonce je vstalo in greje
zeleno pokopališče.

In sije na neko lobanjo,
ki ni še mogla zaspati,
in sije za zidom nanju,
ki vse si hočeta dati.

O žena, ki si razdala
kruh svoj moji samoti,
z mojo lobanjo boš spala
v svoji strohneli goloti.

Ne srečanje v neki pomladi,
trajno ostane edino
srečanje v nekem prepadu,
zadnji bogdaj v spominu.

V spomin na ljubljeno ženo
pijem žganje iz koprive.
Nadangel natakár, še eno!
Še eno, tokrat za žive.

NEODPUSTLJIVA RADOST SPOČENJANJA

Neodpustljiva radost spočenjanja,
radost živali, ki vda se fanatično
veri plemena, o radost nevednosti,
da sledi upanju čakanje starosti,
velika žalost živali, ki stara se,
žalost telesa, ki čaka pred klavnico,
votlost čemečega, krik otopelega
samca, nekoč nerazsodno spočetega,
žile, napolnjene z lavo, izvotlene
žile opolnoči, milost iztreznjenja,
jasnost nesmisla, minljivost banalnosti
vzklikov iz arene in logika klavnice,
topost zaklanega, kletev spočetega
bitja, kot samo spočetje nerazsodnega,
praznost razsodnosti, trudnost iztreznjenja,
neodpustljiva radost spočenjanja.